

# Věřitel a insolvenční řízení

## 1. Úvod prezidenta České asociace věřitelů

V letošním roce jsme vám pravidelně každý měsíc přinášeli dobré i špatné zkušenosti věřitelů z vybraných insolvenčních případů, doplněné o informace a rady právníků, insolvenčních správců, auditorů a daňových poradců.

Nově se budeme více zaměřovat na téma:

- a) absence ročních účetních závěrek ve sbírce listin u firem, které končí v insolvenční,
- b) poskytování plnění na fakturu firmám, u nichž jsou na internetu dostupné negativní informace o dlužích, přičemž vzniklé nezaplacené pohledávky věřitelé přihlašují do nově otevřeného insolvenčního řízení.

Česká asociace věřitelů poskytuje svým členům k této problematice poradenství např. formou bezplatných seminářů a rovněž zajišťuje přístup k negativním firemním informacím.

Věřitelé důvěřuj, ale prověřuj!

## 2. Příklad

Dlužník v insolvenční společnost HARVET s.r.o., Plzeň, IČ 263 49 817.

Dlužnický insolvenční návrh byl podán v červnu 2013 a konkurz prohlášen v říjnu 2013.

Přihlášeno celkem 156 věřitelů s celkovou pohledávkou 82 mil. Kč. Insolvenční řízení stále probíhá. Stav peněz na účtu insolvenčního správce = 65 tis. Kč.

Předpokládané uspokojení nezajištěných věřitelů = 0%.

### Do majetkové podstaty správce sepsal:

Movitý majetek: 150 tis. Kč

Peníze: 22 tis. Kč

Pohledávky (předmětem zajištění): 7 mil. Kč

V roce 2012, kdy vznikaly přihlášené pohledávky věřitelů, měl dlužník ve sbírce listin účetní závěrku za rok 2010 s těmito údaji:

Movitý majetek: 31 mil. Kč

Pohledávky: 14 mil. Kč

Celková majetek (aktiva): 51 mil. Kč

Celková ztráta: -17 mil. Kč

Celkové závazky: 66 mil. Kč

Celková zadluženost: 136%

Celková likvidita: 0,29

Doba obratu krátkodobých pohledávek: 80 dní

Doba obratu krátkodobých závazků: 371 dní

## 3. Internetová aplikace poskytující věřitelům firemní data o obchodních partnerech uvádí o dlužníkovi mimo výše uvedené výsledky následující negativní informace:

- a) dlužník byl od roku 2009 v předlužení
- b) od roku 2009 byly v dlužnických databázích evidovány proti dlužníkovi pohledávky po splatnosti
- c) v roce 2011 byla u dlužníka zahájena první exekuce, nyní jich má celkem 25
- d) počinaje rokem 2011 dlužník nezveřejňoval ve sbírce listin účetní závěrky
- e) od ledna 2012 dlužil dlužník u VZP ČR částku 1,1 mil. Kč
- f) začátkem roku 2013 dlužník dlužil u VZP ČR a u ZPMV ČR celkem 2 mil. Kč

## 4. Přihlášky věřitelů

Namátkově jsme ověřili čtyři přihlášky a zjistili následující skutečnosti:

### Přihláška č. 1:

Přihlášena pohledávka ve výši 656 tis. Kč složená z více faktur se splatností od ledna 2012 do června 2012.

### Přihláška č. 4:

Přihlášena pohledávka ve výši 97 tis. Kč. Její splatnost byla v září 2012.

### Přihláška č. 24:

Přihlášena pohledávka ve výši 711 tis. Kč složená z více faktur se splatností od července 2012 do prosince 2012.

### Přihláška č. 118:

Přihlášena pohledávka ve výši 282 tis. Kč složená z více faktur se splatností od května 2012 do října 2012.

## Pochybení věřitelů:

Věřitelé měli v době poskytování svých služeb dlužníkovi možnost o něm zjistit v internetové aplikaci negativní informace uvedené v předchozím odstavci pod písmeny: a), b), c), e). Jejich pohledávky pravděpodobně vznikly zbytečně.

## 5. Dotazy věřitelů

- a) Dlužník A (úpadce) má v majetkové podstatě pohledávku za svým dlužníkem B. Insolvenční správce vyzve dlužníka B k úhradě pohledávky. Dlužník B odkoupí pohledávku od věřitele C, který ji má přihlášenou a přezkoumanou v tomto insolvenčním řízení. Dlužník B provede zápočet svého závazku a od-

koupené pohledávky a tuto operaci oznámí insolvenčnímu správci. Jak má následně postupovat insolvenční správce.

- b) Jak a kde věřitelé zjistí aktuální obsazení věřitelského výboru. V insolvenčních spisech na internetu k tomu nejsou založeny listiny.

## 6. Odpověď advokáta a insolvenčního správce

- a) Institut započtení pohledávek v insolvenčním řízení je upraven v ust. § 140 odst. 2, 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Úprava zachovává možnost provést započtení dle § 1982 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Započtení vzájemných pohledávek mezi dlužníkem a jinými osobami lze i po zahájení insolvenčního řízení až do rozhodnutí o úpadku v režimu obecné právní úpravy. Započtení vzájemných pohledávek dlužníka a věřitele je po rozhodnutí o úpadku přípustné za podmínky, že došlo ke splnění zákonných podmínek započtení před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku. Výjimky zákon dále stanovuje v ustanovení § 140 odst. 3 písm.) b – d) IZ. V konkrétním případě se jedná o započtení pohledávky při jejím postoupení a po rozhodnutí o úpadku. S ohledem na nepřipustnost takového postoupení, kdy by tímto úkonem byli kráceni ostatní věřitelé, bude insolvenční správce pohledávku vymáhat dál a dlužník úpadce (nyní již i věřitel úpadce), bude uspokojen v poměru s ostatními věřiteli.

- b) Věřitelské orgány upravuje ust. § 46 a násl. insolvenčního zákona a patří mezi ně schůze věřitelů, věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů.

Insolvenční rejstřík sice neeviduje samostatný oddíl pro věřitelské orgány, to ale neznamená, že věřitelé z něj nezjistí, kdo konkrétně v daném okamžiku za věřitelský výbor vystupuje. Součástí usnesení o zjištění úpadku dlužníka je i svolání první schůze věřitelů, určení jejího programu a také přezkumného jednání. Na první schůzi věřitelů podává správce věřitelům zprávu o své dosavadní činnosti a následuje volba věřitelského výboru, případně zástupce věřitelů. Věřitelský výbor a zástupce věřitelů jsou spolu se schůzí věřitelů věřitelskými orgány. Právo účastnit se schůze věřitelů mají přihlášení věřitelé. Věřitelský výbor, respektive zástupce věřitelů jsou voleni schůzí věřitelů. Schůze věřitelů může být svolána vyhláškou soudu, z praxe je však schůze věřitelů svolávána v přímo v usnesení o úpadku. Soud přezkoumá hlasovací právo každého věřitele, zkoumá se u každého věřitele jednotlivě. Věřitel má možnost hlasovat prostřednictvím hlasovacího lístku, na kterém uvede, jak hlasuje a připojí svůj ověřený podpis. Tento hlasovací lístek doručí soudu nejpozději den přede dnem jednání schůze věřitelů. Při hlasování postačuje k platnosti usnesení prostá většina přítomných hlasů, přičemž hlasy se počítají podle výše přihlášených pohledávek tak, že na každou jednu Kč připadá jeden hlas.

Následně po uskutečnění první schůzi věřitelů je do insolvenčního rejstříku založen Protokol z přezkumného jednání, z kterého je jasně zjisti-

Kresba: Miloš Krmáček



DOHODLI JSME SE, ŽE NÁM TO ZBOŽÍ DÁTE NA DLUH. ALE O ŽÁDNÉM SPLÁCENÍ JSEM VÁM NIC NEPODEPISOVAL.

telné, kdo byl jmenován do funkce věřitelského výboru, případně kdo byl zvolen za zástupce věřitelů. Insolvenční rejstřík jakékoliv změny v obsazenosti, či odvolání a znovu jmenování nového člena do funkce eviduje ve svém oddílu B.

Věřitelský výbor vykonává působnost věřitelských orgánů s výjimkou věcí, které patří do působnosti schůze věřitelů nebo které si schůze vyhradila. Věřitelský výbor je obligatorně ustanovován v případě, že je přihlášeno minimálně 50 věřitelů a alternativně v případě, že o tom rozhodla schůze věřitelů. Pokud je méně než 50 přihlášených věřitelů a schůze nerozhodla o věřitelském výboru, postačuje zástupce věřitelů (ustanovení o věřitelském výboru se pak přiměřeně použijí na činnost zástupce věřitelů). Věřitelský výbor je kolektivní orgán se 3 až 7 členy včetně předsedy, přičemž každý má svého náhradníka. V praxi je často velmi problematické zvolit alespoň zástupce věřitelů, načež kolektivní orgán se zástupci. Důvodem je také odpovědnost věřitelského orgánu za svá rozhodnutí a relativní časová náročnost této práce.

## 7. Informace od auditora a daňového poradce

Prodej přihlášené pohledávky po prohlášení konkurzu, tj. v průběhu insolvenčního řízení.

Z účetního pohledu se hodnota postoupené pohledávky v souladu s §1879 až 1887 občanského zákoníku účtuje do nákladů na odpisy pohledávek. Oproti tomu do výnosů se účtuje hodnota, za kterou je pohledávka postoupena. Ovšem z pohledu daní dle §24 odst. 2 písm. s) bodu 1 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů je daňově uznatelná pouze ta část pohledávky, která odpovídá vyšší příjmu plynoucího z jejího postoupení. Zbývá část je daňově neuznatelná. V případě vlastní pohledávky se pohledávkou rozumí jmenovitá hodnota pohledávky a v případě nakoupené pohledávky se jí rozumí pořizovací cena při nabytí postoupením.

Výhodou u pohledávek přihlášených v rámci insolvenčního řízení je skutečnost, že příjmy plynoucí z postoupení pohledávek pro účely výpočtu daňově uznatelné části pohledávky odespané do nákladů lze zvýšit o vytvořenou opravnou položku nebo rezervu podle zvlášť-

ního zákona o rezervách. Tedy v případě, že věřitel řádně a včas přihlásil svou pohledávku do konkurzu a splňuje podmínky pro vytvoření 100% opravné položky v insolvenčním řízení dle § 8 zákona č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, má daňově uznatelnou celou hodnotu postoupené pohledávky.

## 8. Autoři

JUDr. Pavel Staněk, prezident ČAV

Ing. Pavel Finger,

člen představenstva společnosti

CRIF – Czech Credit Bureau, a.s.

Ing. Josef Petříček,

DC GROUP spol. s r.o., člen ČAV.

JUDr. Ing. Pavel Fabian,

advokát a insolvenční správce

se zvláštním povolením, Brno.

Ing. Daniela Burianová,

LL.M., auditor a daňový poradce, ESOP

účetní a daňová kancelář, s.r.o., Rychnov n. Kn.

# Negativní jevy v oblasti ustanovování insolvenčních správců vinou zdeformované právní úpravy (Oligopol právního názoru)

Není snad měsíce od 01.01.2014, co by se v odborných kruzích nevyskytl názor dopadající na právní úpravu provozoven insolvenčních správců<sup>1)</sup> a ustanovování insolvenčních správců v rámci rotačního principu, a to hlavně v oblasti řešení úpadku dlužníků oddlužením.

Tato úprava rotačního principu jistě přinesla pozitivum v zamezení justiční koluzi při konkurzech a zabraňuje tak negativním jevům, které se objevily v minulosti.

Avšak přinesla s sebou nový problém právě v řešení úpadku oddlužením, kterým je vytváření oligopolu právního názoru několika subjekty a efektu černého pasažera v podobě provozoven insolvenčních správců, jež jsou jen provozovny formálními. Není třeba připomínat, že efekt provozoven v přiblížení se dlužníkem se s provozovny nedostavil.<sup>2)</sup>

Tato dvě negativa vytvářejí následně prostředí, které se stává s postupným plynutím času právně toxickým, prostředím které již ztratilo efekt samo sebe očistit.

Negativum v podobě vytvoření oligopolu právního názoru je problém, který se musí řešit, jelikož tato situace vede k tomu, že v seznamu insolvenčních správců figuruje přes 500 osob, avšak pouze insolvenční správci, kteří jsou ohlášenými společníky právnických osob, se dostávají ke slovu jako procesní subjekty mnohem častěji, než je tomu u individuálního správce, který vykonává svou činnost samostatně.<sup>3)</sup>

**Oligopol právního názoru je skutečnost, kdy osoba v postavení výrazného procesního subjektu sui generis ovládá svou mocí a působením povahu celého řízení a jež má rozhodný**



Mgr. Vojtěch Říha

Foto: archiv

**vliv na jeho průběh a skončení tohoto řízení, kdy tato osoba je takto činná mnohonásobně vícekrát, než jiné osoby stejného postavení a mocí v rámci jiných obdobných řízení.**

Problém nastává v současné době v okamžič-

ku výrazné disproporcčnosti v ustanovení osoby insolvenčního správce, který je právnickou osobou s několika ohlášenými společníky. V kombinaci s efektem černého pasažera se tak třeba během jednoho kalendářního měsíce takovýto insolvenční správce dostane ke 130 případům, zatímco insolvenční správce samostatně vykonávající svou činnost pouze k jednomu až k pěti insolvenčním případům, a to i se započítáním efektu černého pasažera s několika provozovny v počtu 6 – 18 provozoven.

Jelikož činnost a role insolvenčního správce se dá zjednodušit do podoby rozhodčího v rámci fotbalového utkání, pak je třeba po takovémto rozhodčím chtít, aby viděl veškeré zákroky, které se dějí na hřišti mezi jednotlivými celky, kdy musí však dohlížet na to, že každý z celků má hrát proti druhému férově a rovně a rovněž do toho všeho zabránit snahám třetích osob, aby se pokoušely výsledkem tohoto fotbalového utkání negativně ovlivnit ve svůj prospěch a v neprospěch diváků takového utkání nebo druhého celku. Pokud je tu právní úprava, která následně velí určovat jednoho správce mnohokrát více, než jiné správce, pak je jasné, že takovýto správce se v některých případech může opít svou mocí a působit v rámci ustanovených insolvenčních řízení jako alkoholově opilý rozhodčí při fotbalovém utkání. A to není dobře. Právní prostředí tímto začne trpět a rovněž ztratí své příznivce a přijde o dobré správce, o dobré rozhodčí, o dobré soudce, kteří nebudou chtít být jen jménem na konci usnesení o schválení oddlužení ve formě splátkového kalendáře.

Musíme si dále uvědomit, že se nejedná o tržní prostředí v jeho čistém pojetí. Není zde nakupující, ani prodávající. Je zde pouze osoba v úpadku a osoba určená a ustanovená do funkce insolvenčního správce této osoby v úpadku. Není zde ani cena, ale pouze fixní náklady dané vyhláškou o odměně insolvenčního správce<sup>4)</sup> a faktické fixní náklady na správu jednotlivých insolvenčních řízení. Nejedná se v žádném případě